

Affaldshelte på tur

Om læringsmaterialet

Brug arkene til at finde inspiration til sjove og lærerige affaldslege og bliv klogere på affaldet.

I kan også se, hvor længe det tager for affaldet at nedbrydes i naturen. Børnene bliver ofte overraskede over at høre, hvor lang tid affaldet ligger i naturen, hvis vi ikke samler det op.

Tal med børnene om, hvorfor affaldet ikke skal ligge i naturen. Brug spørgsmålene til at starte en dialog med børnene før, under eller efter indsamlingen.

Til sidst kan I give børnene et diplom, der viser, at I har samlet affald og er blevet klogere på affaldet.

Om trækvognen

På trækvognens sider kan børnene se eksempler på affald, der ofte ligger i naturen.

Start med at kigge på billedfriserne og tal om, hvad det er for noget affald. Det er med til at forberede børnene på, hvad I kan finde på turen. Brug gribetængerne i vognen til at samle affaldet op med.

Vognen er indrettet, så I kan sortere affaldet i metal, glas, plast og mad- og drikkekartoner, restaffald og farligt affald. Brug billederne på vognens låg som hjælp, når I sorterer affaldet. Vær opmærksom på, at affald, der har ligget i naturen, ikke altid skal sorteres som hjemme.

Forstørrelsesglassene kan I bruge til at kigge efter små stykker af affald. Når affaldet ligger ude i naturen, bliver det over tid til mange små stykker, fordi det nedbrydes og/eller slides af sol, vind og vejr.

God tur kommende affaldshelte

Læsning til de voksne, så børnene kan blive klogere

Naturen er ikke en skraldespand

At bruge naturen som en skraldespand er en rigtig dårlig idé. Der kan nemlig gå mange år, før affaldet nedbrydes, når materialet ikke findes naturligt i naturen. Når affaldet ligger i naturen, kan dyr blive fanget i affaldet, hænge fast i det eller sluge det, fordi de tror, at det er mad. Dyr og mennesker kan også komme til skade ved at skære sig på glasskår og metal. Noget affald indeholder giftige stoffer, som kan være skadelige for miljø, dyr og mennesker, når det ender i naturen.

Skrald giver mere skrald

Det ser ikke godt ud, når der ligger affald på fortove og i naturen. Ligger der affald i forvejen, betragtes det som mindre forkert at kaste sit affald det samme sted. Dovenskab, travlhed og ligegyldighed nævnes som grunde til, at affald smides. Det koster også penge at samle affald op, også selvom det kun er ét lille stykke affald.

Affald ved et uheld

Det er kun en lille bitte smule affald, der er endt i naturen ved et uheld. Det kan være hårelastikken, der er gledet ud af hestehalen, eller ting der er faldet ud af lommen, når man har taget hænderne op. Dyr, ofte fugle, kan finde på at hive affaldet op af skraldespande og sprede det i naturen, når de leder efter mad.

Vi kan bruge affaldet igen

Affald i naturen er en tabt ressource. Det vil sige, at affald der ellers havde mulighed for at blive til noget godt igen, ikke bliver det. For når flasker, dåser og aviser ligger i naturen, kommer de ikke tilbage i genanvendelses-kredsløbet.

Spørgsmål

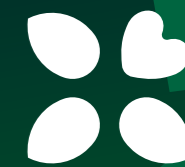
Før affaldsindsamlingen

- Hvad er affald?
- Har I set noget affald på vej til børnehaven/skole?
- Hvad synes I om, at der ligger affald i naturen?
- Hvorfor samler vi affald?

Under eller efter affaldsindsamlingen

- Hvilken slags affald fandt I meget af?
- Er noget af affaldet farligt for dyr, mennesker eller naturen?
- Kan man selv gøre noget, så der ikke bliver smidt så meget affald fremover?
- Hvorfor samler man hundelorten op, for så at smide posen i naturen?

Affaldslege til turen

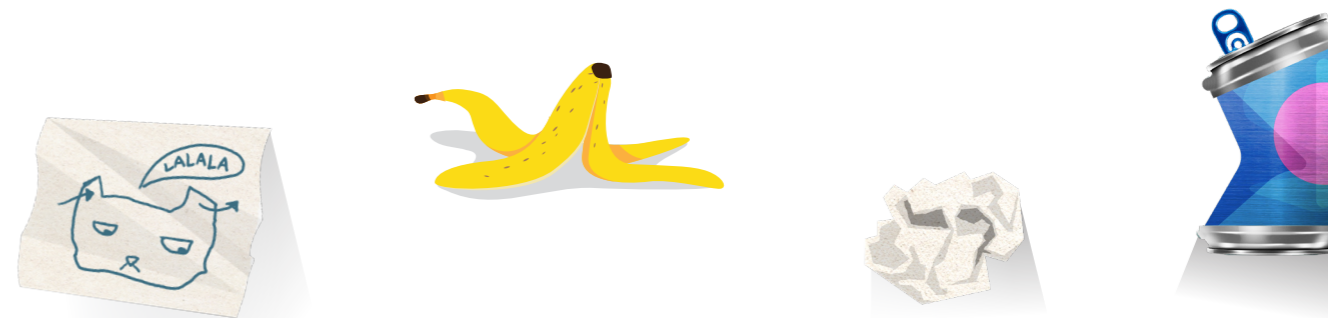
Kimsleg – Husk affaldet

Vælg 10-20 ting ud fra jeres indsamlede affald og dæk dem til. Lad børnene kigge rigtig godt på tingene i for eksempel 30 sekunder og dæk dem til igen. Nu skal børnene fortælle, hvor mange af tingene, de kan huske. I kan også prøve at huske, hvilke materialer tingene er lavet af. Eller dele jer i hold og se, hvem der husker bedst. For hver ting, der huskes, gives ét point.

Skraldesalat

Stil børnene i en rundkreds. Inddel børnene i tre forskellige affaldsgrupper, for eksempel metal, plastik og restaffald. En fanger vælges og stiller sig i midten. Fangeren i midten (eller en voksen) råber en af de tre affaldsgrupper – ligesom ved frugtsalat. Børnene, der har den type affald, skal nu bytte plads, inden fangeren tager en af de ledige pladser. Hvis man ikke når hen til en ny plads, inden alle pladser er optaget, er man den nye fanger. Hvis fangeren råber skraldesalat, skal alle bytte plads. Hvis der er mange børn, kan I selv finde på flere affaldsgrupper.

Hvad koster det at samle skrald?

Det koster penge at samle affald i naturen. Prisen opgøres ud fra, hvor meget tid man bruger på at samle det op. En flaske, der er gået itu koster omkring 15 kr., fordi der er mange glasskår, der skal samles op. Når I sorterer affaldet, kan I lave en liste over de forskellige typer af affald, I har samlet. Tæl hvor mange stykker der er og gang med affaldets pris. På den måde kan I regne ud, hvor mange kroner affald I har samlet op for. For eksempel koster det 4 kr. at samle to kapsler op. Bagefter kan I tale om, hvad man kunne bruge pengene på i stedet?

1 kr.: Dåse, frugt/mad, fastfoodemballage, plastik, papir, batteri, andet affald

2 kr.: Cigarettskod, kapsel

5 kr.: Hundelorte i pose

10 kr.: Tyggegummi

15 kr.: Glasskår

Priserne er baseret på tal fra Københavns Kommune.

Affaldsprojekter

Fortæl om affaldet med en udstilling

Lav en lille udstilling med affaldet, hvor børnene fortæller forældre og søskende om, hvad de har fundet. På den måde er børnene med til at formidle, at affald ikke hører hjemme i naturen.

Følg naturen og affaldets kredsløb

Hvad sker der, når vi efterlader affald i naturen? Tag noget af det affald, I finder på jeres tur. Det kan være et æbleskrog, en avis, en ispind, en plastikflaske, en dåse og en glasflaske. Læg tingene på jorden på et afmærket og/eller indhegnet område udenfor på legepladsen. Hold øje med, hvad der sker med affaldet. Kig til tingene igen efter en uge, en måned, et halvt år, og igen efter et år. Tal om, hvad I tror, der sker med affaldet. Hvad er der sket med de forskellige stykker af affald? Og hvad bliver tingene til, når de er nedbrudt? Tag gerne fotos, så I kan holde øje med, hvad der sker med affaldet over tid.

Affaldslege til turen

Regn affaldet i naturen ud

Hvornår forsvinder ispapir og juicebrikker i naturen? I skal regne ud, hvor mange år affaldet bliver liggende i naturen, hvis det ikke bliver samlet op.

Brug tidslinjen til at notere, hvilket noget affald, som I finder. I skal sætte en streg, for hver gang I samler et stykke affald op. Stregen skal placeres ved den rigtige type af affald.

Når I er færdige med at samle affald, kan I tælle sammen, hvor mange år I har reddet naturen for affald i nedbrydningstid. Øvelsen kan også laves i små grupper, hvor I til sidst lægger alle gruppernes årstal sammen.

2 år

|||| I

30 år

1 mio. år

|||| I

500 år

Affaldsbingo

Med affaldsbingo skal I bruge jeres øjne, og se om I kan finde alle affaldstyperne på bingopladen. Det gælder om at få udfyldt alle felterne på bingopladen.

Et felt er først udfyldt, når I samler affaldet op, som er vist på bingopladen. I kan både spille med række og fuld bingoplade. Når I har udfyldt en række eller fuld bingoplade, kan I råbe affaldsbingo med hænderne i vejret.

I kan også dele jer op i små grupper og gøre legen til en konkurrence. Den gruppe der først har fået en fuld bingoplade har vundet. Sortér til sidst affaldet i trækvognen.

Affaldshelten og det flyvende affald

Er I klar på en lille fangeleg, hvor en affaldshelt skal fange det flyvende affald? Vælg en affaldshelt til at fange affaldet. Affaldshelten kan både være børn og voksne, og I kan skiftes til at være fanger.

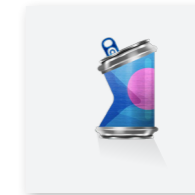
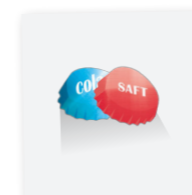
Tegn to linjer med omkring 5-10 meters mellemrum. Alle skal stå bagved den ene linje til en start og tage et affaldskort, hvor der er et billede af et stykke affald på. I skal nu løbe frem og tilbage mellem de to halvdele med kortet i hånden uden at affaldshelten fanger jer, for så er I ikke længere flyvende. Man er fanget, hvis man bliver rørt af affaldsheltens hånd. Udenfor linjerne har I helle og kan ikke fanges.

Hvis man bliver fanget, skal man gå hen til trækvognen og sortere sit affaldskort i den rigtige affaldsspand. Herefter kan man tage et nyt kort og være med i legen igen, indtil der ikke er flere kort. Lad en voksen stå ved trækvognen og hjælpe med at sortere kortene rigtigt.

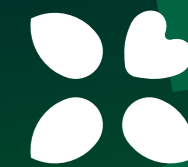
Ophav til leg: Randers Kommune

Vendespil

Hvor gode er I til at huske? Tag affaldskortene i trækvognen og læg alle kort ud på jorden eller et bord med bagsiden opad. Lav to grupper. Den første gruppe vender to kort. Er de forskellige går turen til den næste gruppe. Vendes to ens kort er der et stik, der lægges ved den heldige gruppe, som må vende to nye kort, før turen går videre. Til sidst tælles antal stik sammen og den gruppe, som har fået flest stik har vundet. Husk at lægge affaldskortene tilbage i trækvognen.

Affaldslege til turen

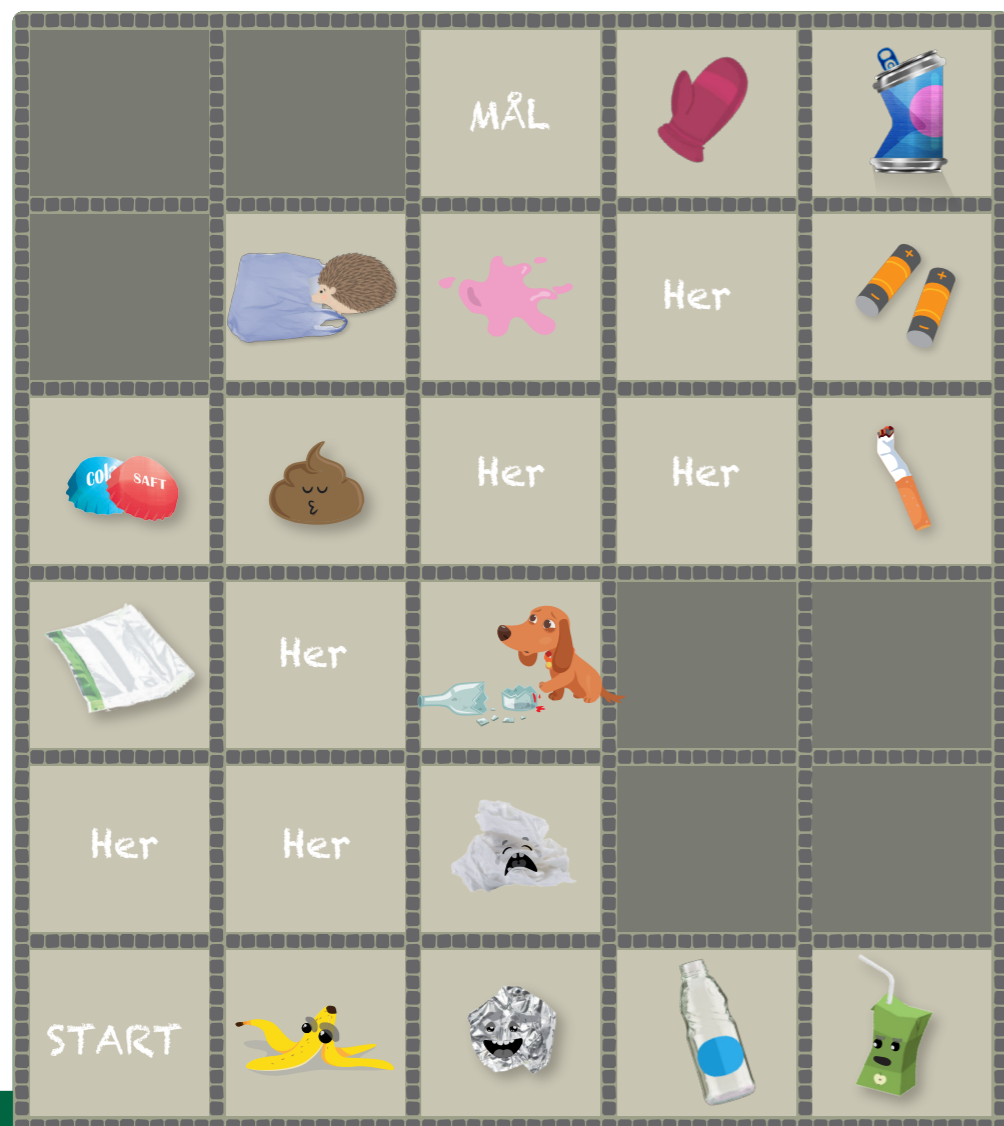

Fortovet er giftigt

Kan I finde ruten, hvor der ikke lægger affald? Huskelegen går ud på, at I går en forudbestemt rute på fortovsfliserne, hvor der ikke er smidt affald. Når I frem til mål uden at træde på et stykke affald, har I vundet. Træder I derimod på et stykke affald, skal I starte forfra.

Start med at tegne 5 x 6 felter på jorden med et stykke kridt. Børnene skal stille sig i en række. Det første barn starter med at vælge en fortovsflise fra første række. Er flisen fri for affald, må man prøve igen. Rammer man derimod et stykke affald, er man ude og skal gå tilbage i køen. Imens læser en voksen årsagen op.

Nu er det næste barn i rækken til at prøve fra første række. I må gerne hjælpe hinanden med at huske den rigtige rute. Man må gå et skridt til siden, et skridt frem og et skråt skridt frem. Man må ikke springe et helt felt over eller gå baglæns.

Bananskræl: Stop, du er faldet i en bananskræl. Om bag i køen med dig.

Sølvpapir: En krage er ved at spise noget sølvpapir, og du vil gerne hjælpe den. Om bag...

Flaske: Du har fundet en flaske og vælger at samle den op, så den ikke går i stykker. Om bag...

Glasskår: Av, din hund har trådt i et glasskår, og I skal en tur til dyrlægen. Om bag...

Pindsvin med pose: Et pindsvin er fanget i en pose, og du bliver nødt til at hjælpe det. Om bag...

Hundelort: Adr... Du har trådt i en hundelort, og skal have rensset skoen. Om bag...

Juicekarton: Nej... du skal ikke smide din juicekarton her. Om bag...

Tyggegummi: Ha, du er fanget i en klat tyggegummi og kan ikke komme fri. Om bag...

Kapsel: Av, du har trådt på en kapsel. Det gør ondt, og du kan ikke fortsætte. Om bag...

Batterier: Du finder et batteri og ved, at batterier er farlige i naturen. Du bliver nødt til at samle det op. Om bag...

Vante: Hmm... Du har tabt din vante på vejen og bliver nødt til at gå tilbage og finde den. Om bag...

Cigaretskod: Du ved ikke, hvor du skal gøre af dit skod. Om bag...

Ispapir: Dit ispapir er fløjet fra dig. Du bliver nødt til at fange det. Om bag...

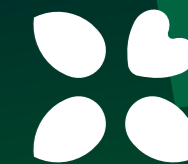

Snotpapir: Du er forkølet og kan ikke finde en skraldespand til dine bussemænd. Om bag...

Dåse: Du var så tæt på, men du skulle lige pante din dåse. Om bag...

Nedbrydningstider for affald i naturen

Plast kan både være stort og småt. Plast nedbrydes ikke, men omdannes over flere år til mikroplast og nanoplast. Plaststykkerne kan blive så små, at vi til sidst ikke kan se dem mere. Forskellige forhold som slid, vind, regn, havets salt og solens stråler spiller ind, og får plastikken til at knække.

Plastposer og slikposer

- Mellem 100-1.000 år.

Plastposer nedbrydes ikke, men omdannes til mikroplast.

Plastflasker og kopper

- Op til 500 år.

Flasken nedbrydes ikke, men omdannes til mikroplast.

Skolemælkekarton og juicebrik

- Op til 2 år.

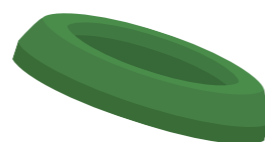
Pappet i kartonen nedbrydes nemmere end den lille plastikhinde på indersiden, som omdannes til mikroplast.

Ispapir

- Op til 2 år.

Ispapir nedbrydes ikke, men omdannes til mikroplast.

Plastiklåg

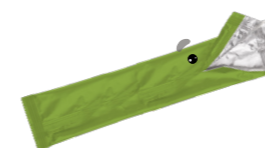
- Op til 30 år.

Plastiklåget nedbrydes ikke, men omdannes til mikroplast.

Der indeholder plastik

Sørg for at nedenstående kommer til restaffald, selvom det indeholder plast.

Figenstang og chipspose

- Op til 80 år.

Figenstangen og chipsposen er lavet af både plast og metal. Designet gør, at vi ikke kan skille plasten og metallet fra hinanden, og de skal derfor til restaffald.

Cigarettskod med filter

- Mellem 1-5 år.

Filtre fra cigaretter går ikke i opløsning, når det regner, fordi de er lavet af plastik. Skoddene omdannes til mikroplast. Det skønnes, at der hver dag smides ca. 9 millioner cigaretskod på gaden og i naturen i Danmark. Det bliver til mere end 3 milliarder om året! Cigarettskod indeholder også en række giftstoffer som nikotin, bly, cadmium og tjærestoffer, der ender i naturen, når skoddet bliver smidt.

Papkrus og isbægre

- Op til 2 år.

De indeholder en tynd plastikhinde, og skal derfor sorteres som restaffald.

Balloner

- Mellem 10-500 år.

Kun vind og vejr kan ødelægge en ballon. Ballonen nedbrydes ikke, men omdannes til mikropartikler af plast eller latex.

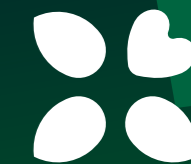

Tyggegummi

- Op til 5 år.

Rigtig meget tyggegummi er lavet af plastik. Tyggegummi nedbrydes ikke, men omdannes til mikroplast.

Nedbrydningstider for affald i naturen

Restaffald er det affald, som ikke kan genanvendes og laves til papir, pap, glas, metal eller plastik igen. Skraldebilen kører restaffaldet til et forbrændingsanlæg, hvor det bliver brændt og bliver til energi og varme.

Hundelort - Op til 2 uger.

Bakterier, fluer, larver, myrer og andre insekter får hundelorten til at forsvinde. Hundelorte i poser ligger lige så længe som andet plastikaffald.

Papirhåndklæder, servietter og madpapir - Op til 2 år.

Selvom de hedder noget med papir, kan de ikke laves om til papir igen. Derfor skal de sorteres som restaffald.

Madrester, æbleskrog og bananskræller - Mellem 2-5 uger.

I naturen begynder bakterier, svampe og insekter med det samme at spise det organiske affald og omdanner det til jord, vand og kuldioxid. I trækvognen har vi ikke madaffald til sortering, og derfor skal madrester i restaffald. Hjemme skal de selvfølgelig sorteres som madaffald.

Ispinde - Op til 10 år.

Ispinde er overfladebehandlede med fødevarer-godkendt paraffin. Paraffinen gør, at isen ikke går i forbindelse med træet, men behandlingen bevirker også, at ispinden kan ligge i naturen i op til ti år, før den er nedbrudt.

Pizzabakke og rosinæske

- Mellem 3-12 måneder.

Pap skal være rent og tørt og uden madrester, når det laves om til nyt pap. Derfor skal pizzabakker og rosinæsker altid i restaffald.

Vanter af uld

- Op til 3 år.

Tøj skal være rent og tørt, når det afleveres til genbrug, så det ikke ødelægger det andet tøj i containeren.

Døde dyr - Op til 1 år.

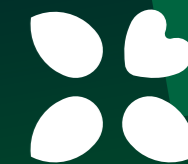
Efter et par uger er der kun skelettet tilbage, mens det kan tage op til et år, før skelettet er nedbrudt.

Papir og pap - Mellem 3-12 måneder.

Eksempelvis aviser, papkasser, cigaretpakker uden cellofan og kvitteringer. Papir og pap skal være rent og tørt, når det genanvendes. Men når det ligger i naturen, bliver det vådt og skal derfor til restaffald.

Nedbrydningstider for affald i naturen

Metal nedbrydes ikke særlig nemt, og det kan tage mere end 1.000 år.

Sølvpapir/alufolie
- Mellem 50-100 år.

Metalkapsler
- Op til 100 år.

Øl- og sodavandsdåser af aluminium
- Op til 500 år.

Glas og flasker
- Mellem 4.000-1.000.000 År.

Glas forsvinder kun, fordi vind og vejr i hundreder af år har slidt på glasset.

Farligt affald og elektronik

Affaldet lægges i den sorte kasse med klistermærket for farligt affald.

Batterier - Mere end 1.000 år.

Batterier indeholder en række giftstoffer, som ender i naturen, når batteriet bliver smidt.

Nytårsraket - Op til 2 år.

Papiret om raketten forsvinder hurtigt, men raketten indeholder også tungmetaller, som ender i naturen. Affyret fyrværkeri skal til restaffald, da krudtet er forsvundet ved affyringen.

Mobiltelefoner og elektronik

- Mere end 1.000 år.

Elektronik kan indeholde giftige stoffer, der kan være farlige for miljøet og i naturen.

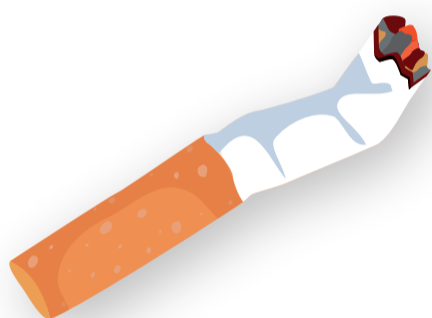
Gaspatroner, trykflasker og spraydåser i aluminium

- Op til 500 år.

Gaspatroner, trykflasker og spraydåser indeholder gas og aerosoler. De kan være farlige for skraldemændene, hvis de kommer i skraldespanden til metal. Når skraldemanden starter pressepladen i skraldebilen for at presse affaldet sammen, kan de risikere at eksplodere eller revne, så gas siver ud, fordi de er under tryk. De helt små gaspatroner er efter brug ufarlige for skraldemændene og skal sorteres som metal.

Affaldsbingo

Regn affaldet i naturen ud

Så lang tid ligger ting i naturen, før de bliver nedbrudt:

Sæt en streg for hver ting I samler:

1 måned		Antal:
1 år		Antal:
2 år		Antal:
3 år		Antal:
5 år		Antal:
10 år		Antal:
30 år		Antal:

Regn affaldet i naturen ud

Så lang tid ligger ting i naturen, før de bliver nedbrudt:

Sæt en streg for hver ting I samler:

80 år

Antal:

100 år

Antal:

450 år

Antal:

500 år

Antal:

1000 år

Antal:

1 mio. år

Antal:

Kilder for nedbrydningstider:
Hold Danmark Rent, Danmarks
Naturfredningsforening og
Miljøstyrelsen

Samlet antal år i alt:
